

utečenci, útek - pozri *ľudia bez domova, vojna, odchod*

H. Daumier: Šialený pochod. Beh davu (1849)

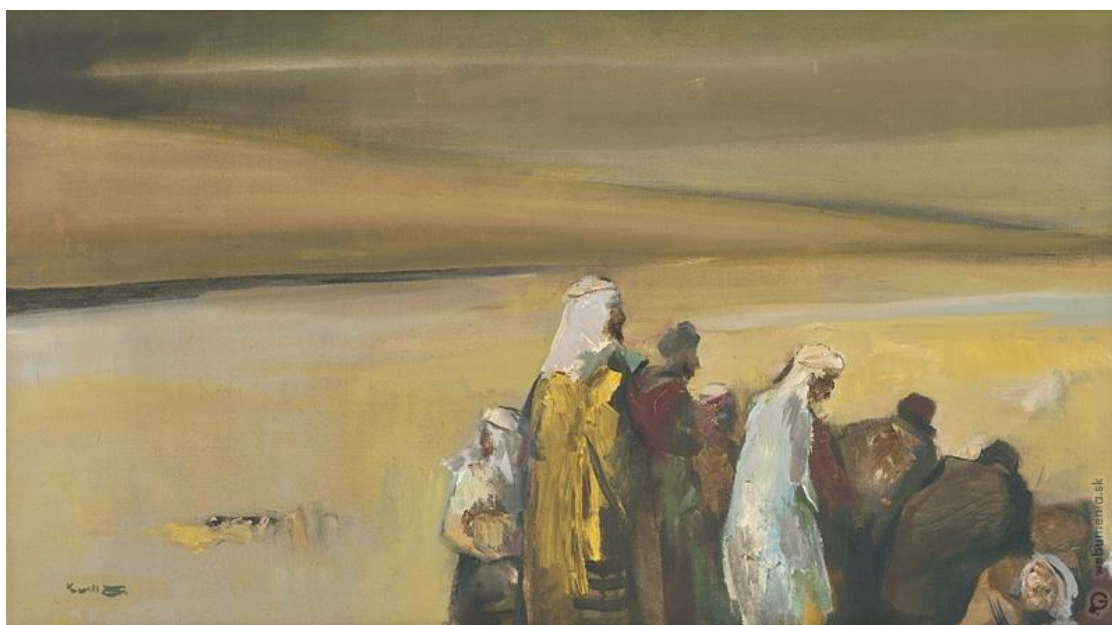

H. Daumier: Utečenci (1849-1850)

C. Majerník: Utečenci (prelom 30.-40.rokov 20.st.)

F. Kudláč: Arabskí utečenci (1973)

Útek do Egypta - (Matúš 2,13-15); v kresťanskom umení motív zobrazenia svätej rodiny na úteku pred Herodesovým prenasledovaním (podrobne pozri *svätá rodina d.*, *Vraždenie neviniatok*); hoci biblické texty neuvádzajú, či bol k úteku do Egypta použitý kôň alebo osol, vo väčšine výtvarných diel opakujú obraz klusajúceho osla (najstaršie z dôb raného stredoveku); pozri *Ježiš; osol; bohéma, mariánsky cyklus* (Baleka)

Heinz-Mohr: z apokryfného Matúšovho evanjelia prevzala Zlatá legenda epizódu nápadne často zobrazovanú v kresťanskom umení o *palme*, ktorá počas úteku Jozefa a Márie „z“ Egypta sa sklonila, aby si utečenci mohli natrhať d'atle, a ktorá nechala vytrysknúť prameň medzi svojimi koreňmi; táto idylická scéna je súčasne modelom znovu nájdeného raja, tak ako prameň u päty stromu symbolizuje *studňu so živou vodou*

Hall: keď bol Jozef v sne varovaný, že Herodes bude hľadať dieťa Ježiša, aby ho zahubil (pozri *Vraždenie neviniatok, Jozefov sen*), zobral Pannu Máriu s Ježiškom aj svoju matku a uchýlil sa s nimi do Egypta, kde zostali až do Herodesovej smrti; táto Matúšova strohá správa bola značne rozšírená v rôznych novozákonných *apokryfných* textoch; práve z nich potom umenie čerpalo svoje námety; hlavné postavy výjavov sú tri: Panna Mária držiaca Ježiška v náručí sa vezie na oslovi a Jozef, ktorý vedie zviera za ohlávku; zvyčajne ich ochraňuje jeden alebo traja anjeli; ranorenesančné obrazy do výjavu zahrnujú niekedy aj troch Jozefových synov a babicu Salomé; vôl s oslom sú tiež narážkou na *Narodenie Pána*; v *protireformačnom* maliarstve osol často chýba a skupina cestuje peši; obilné pole s koscami v pozadí sa niekedy objavuje v dielach severofrancúzskych a holandských maliarov neskorého stredoveku a renesancie; vypráva sa, že *svätá rodina* išla popri roľníkovi, ktorý práve osieval pole; Panna Mária ho požiadala, aby tým, ktorý sa po nich budú pýtať, povedal, že ich vidiel ísť okolo pri siatbe; obilie však zázračne cez noc vyrástlo a dozrelo; Herodesovi vojaci, ktorí sem nasledujúci deň dorazili, sa vzdali prenasledovania, keď im po pravde povedali, že ich obeť tadiaľ prešla v čase siatby; verzia, ktorá sa niekedy vyskytuje v talianskom a francúzskom maliarstve 17.-18.st., ukazuje *svätú rodinu*, ako nastupuje do člna a anjel sa ich chystá previezť cez rieku; francúzsky maliar Nicolas Poussin (*barokový klasicizmus*) a po ňom francúzsky maliar F. Boucher (*rokoko*) zobrazujú prievozníka ako mýtického *Cháróna*, ktorý preváža tiene zosnulých; Boucher a Poussin chceli vniesť do príbehu z Ježišovho útleho detstva predzvest' jeho smrti; to isté vyjadrujú postavy anjelov nesúcich kríž hore v oblakoch; Útek do Egypta sa v niektorých dielach odohráva v noci, čo je v súlade s evanjeliami; umelci si volia okamih odchodu a ukazujú Máriu, ako sa lúči alebo čaká pod stromom, zatiaľ čo Jozef osedláva osla; námet Útek do Egypta je niekedy súčasťou cyklu *Sedem Bolestí Panny Márie*; námet zahrnuje chronologicky odlišný *Odpočinok na úteku* a *Návrat z Egypta*

Keller: na ceste z Palestíny do Egypta (asi 10km severne od Káhiry) na pravom brehu Nílu je mestečko Mataria; prastaré povesti, ktoré sa vzťahujú na neďalekú záhradu dali francúzskym jezuitom podnet na stavbu kostola; pri bráne do záhrady stojí zvetraný kmeň *sykomory*, ktorý sa nazýva Stromom svätej Panny; povest' hovorí, že v jej dutom kmeni sa skryla Mária s Ježiškom pred prenasledovateľmi

pozri *Odpočinok na úteku, Návrat z Egypta*, sv. Aphrodisius

https://en.wikipedia.org/wiki/Flight_into_Egypt

http://en.wikipedia.org/wiki/The_Flight_into_Egypt_%28Elsheimer%29

<http://www.facsimilefinder.com/facsimile/136/glockendon-hours>

http://it.wikipedia.org/wiki/Fuga_in_Egitto

[http://ca.wikipedia.org/wiki/Sagrada_Fam%C3%ADlia_\(cristianisme\)](http://ca.wikipedia.org/wiki/Sagrada_Fam%C3%ADlia_(cristianisme))

[http://ja.wikipedia.org/wiki/%E8%81%96%E5%AE%B6%E6%97%8F_\(%E3%82%AD%E3%83%AA%E3%82%B9%E3%83%88%E6%95%99\)](http://ja.wikipedia.org/wiki/%E8%81%96%E5%AE%B6%E6%97%8F_(%E3%82%AD%E3%83%AA%E3%82%B9%E3%83%88%E6%95%99))

http://hu.wikipedia.org/wiki/Id._David_Teniers

http://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Rottenhammer

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/8727055900/in/photostream/>

Svätá rodina v Egypte a konverzia Aphrodisia (mozaika, bazilika Santa Maria Maggiore, Rím, 432-440)

Útek do Egypta (Žaltár, 1260-1280)

J. Pucelle: Útek do Egypta (grisaille, iluminácia z Hodiniek Jeanna d'Evreux , 1324-1328)

Vraždenie neviniatok. Útek do Egypta (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

Útek do Egypta (Meuhlhausenerský oltár, Bamberská katedrála, 12-13.st.)

Útek do Egypta (Hodinky Anny Bretónskej, 1500-1508)

Útek do Egypta (iluminácia z Glockendonskej knihy hodín, 1534, Norimberg)

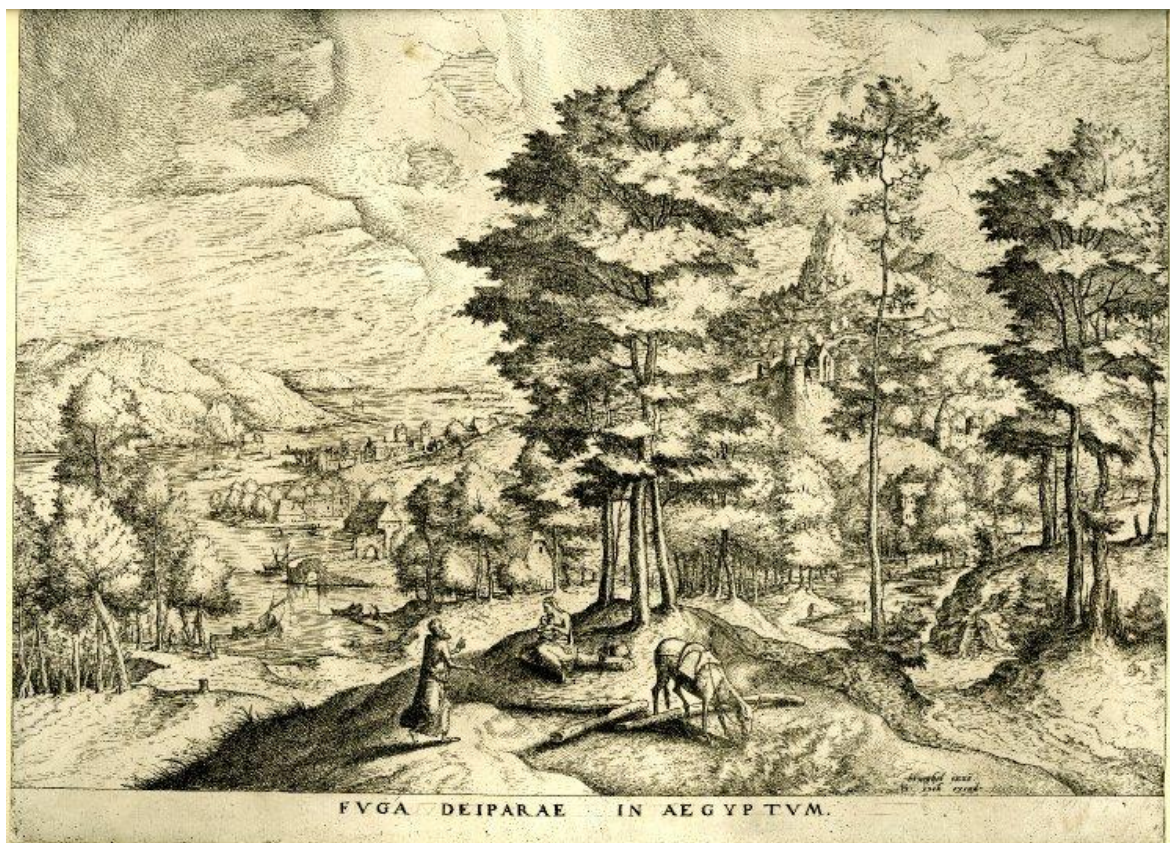

Útek do Egypta (iluminácia z holandského rukopisu, okolo r. 1460)

U. Graf: Útek do Egypta (kolorovaný drevorez, 1520)

P. Bruegel St.: Útek Bohorodičky do Egypta (16.st.)

A. Dürer: Útek do Egypta (drevoryt zo série Zo života Panny Márie, 1504)

C. Cort podľa F. Zuccariho: Útek do Egypta (rytina, 16.st.)

C. Robetta podľa M. Schongauera: Útek do Egypta (rytina, 1495-1500)

H. S. Lautensack: Útek do Egypt (rytina, 16.st.)

G. Bonasone: Útek do Egypta (rytina, 1544)

J. Sadeler I : Útek do Egypta (16.st.)

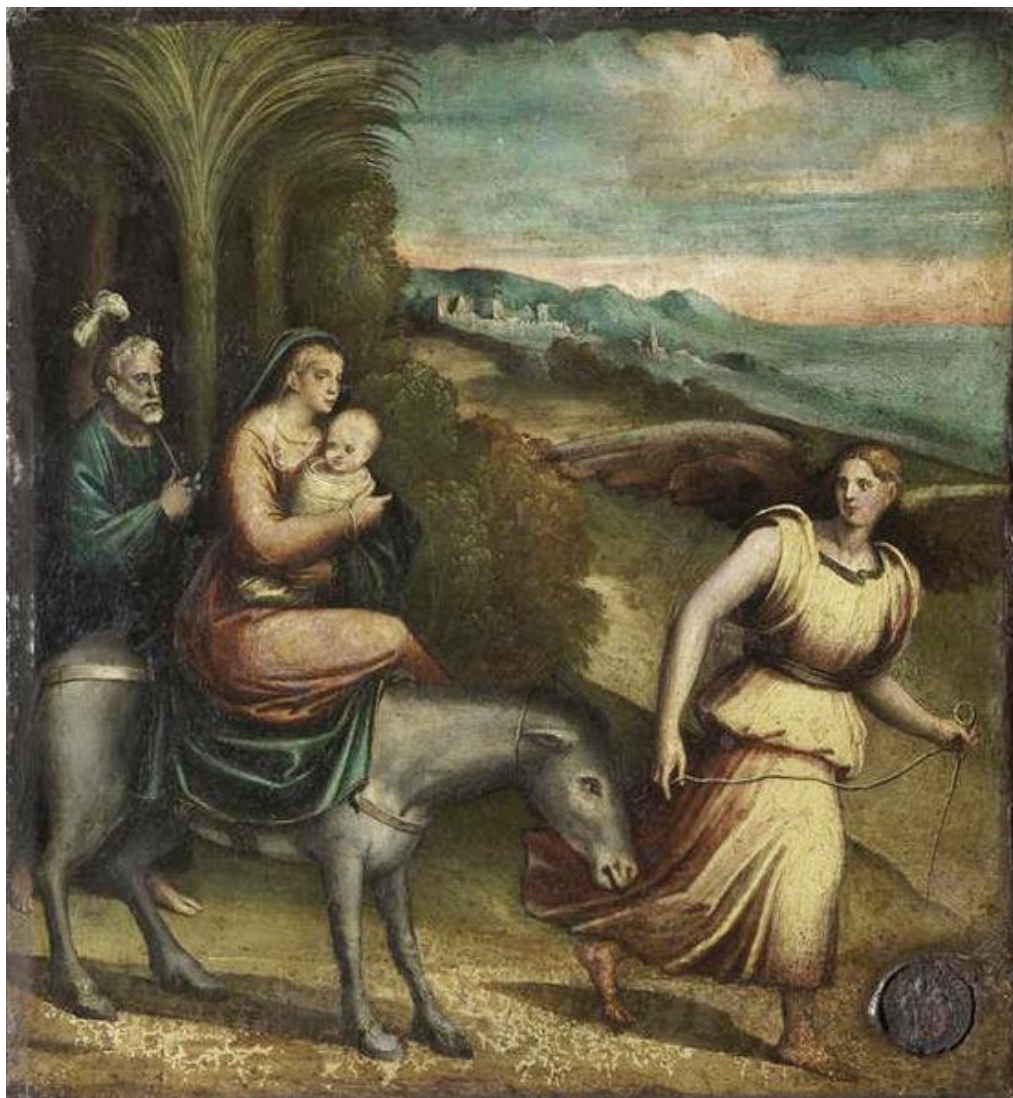
Bramantino: Útek do Egypta (1520)

A. Dürer: Útek do Egypta (Polyptych Sedembolestnej Panny, 1500)

G. Francia: Útek do Egypta (15.-16.st.)

J. Tintoreto: Útek do Egypta (16.st.)

P. Aertsen: Mäsiarsky stánok s útekom do Egypta (1551)

J. Patinir: Krajina s Útekem do Egypta (paysage animé, 1520)

H. met de Bles: Veľká skalnatá krajina s Útekem do Egypta (16.st.)

C. Massijs: Krajina s útekem do Egypta (1545-1550)

J. König: Veľká krajina s útekom do Egypta (1620)

G. De Ferrari: Útek do Egypta (1680-1700)

H. Rottenhammer (figúry) a J. Brueghel st.: Útek do Egypta (17.st.)

O. Gentileschi: Útek do Egypta (1628)

J. de Momper II. a Frans Francken ml. (stafáž): Zimná krajina s útekom do Egypta (17.st.)

A. Elsheimer: Útek do Egypta (1609)

H. Goudt podľa A. Elsheimera: Útek do Egypta (rytina a lept, 1613)

A. Elsheimer: Útek do Egypta (kabinetový obraz, 1605)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Útek do Egypta (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

L. Giordano: Útek do Egypta (zač. 18.st.)

G. B. Tiepolo: Útek do Egypta (18.st.)

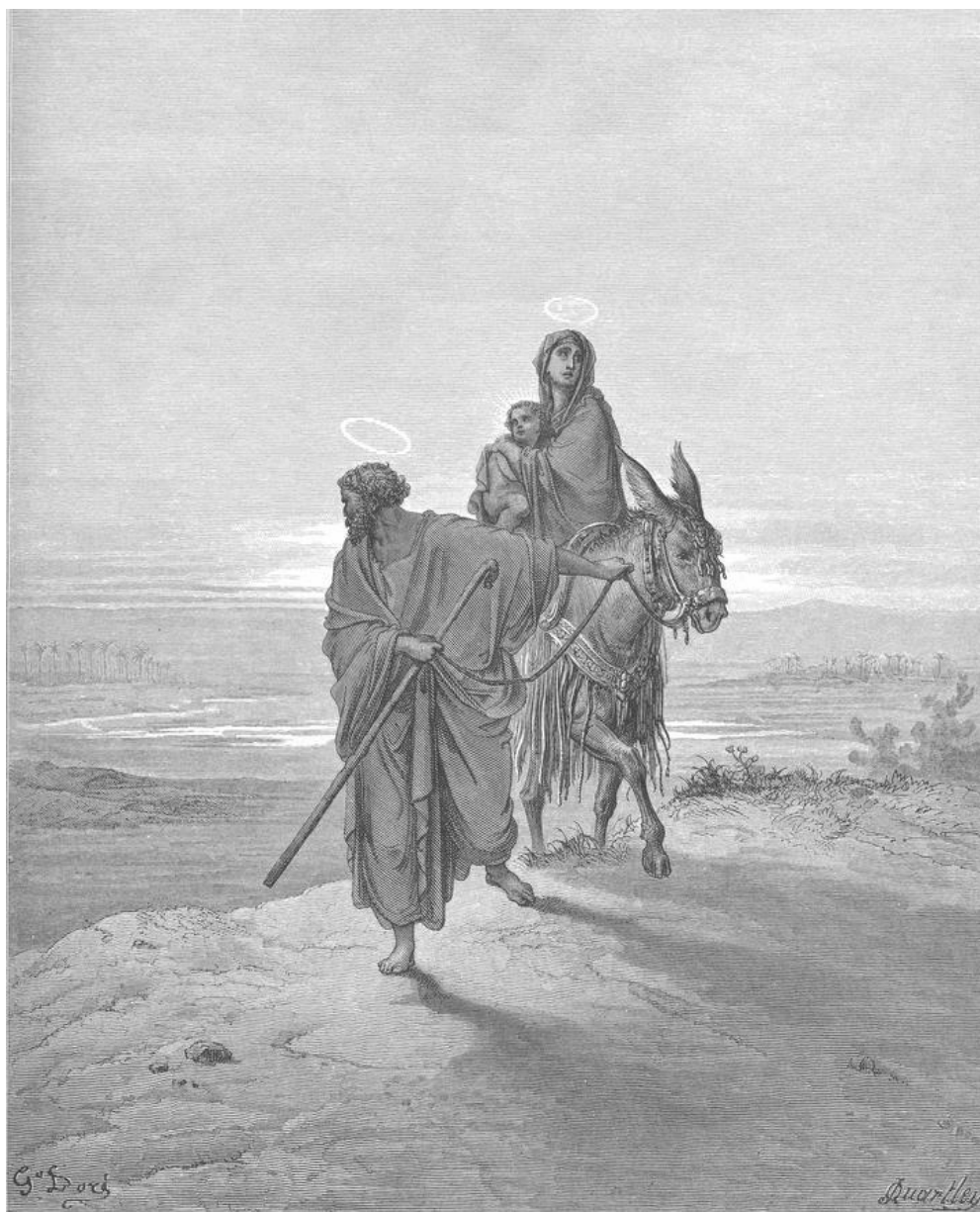

G. Diziani: Útek do Egypta (18.st.)

Stredoeurópsky maliar z 2. polovice 18.storočia: Útek do Egypta (1750-1800)

G. Doré: Útek do Egypta (drevoryt, 1866)

J. Tissot: Pobyť v Egypte (19.st.)

H. O. Tanner: Útek do Egypta (1899)

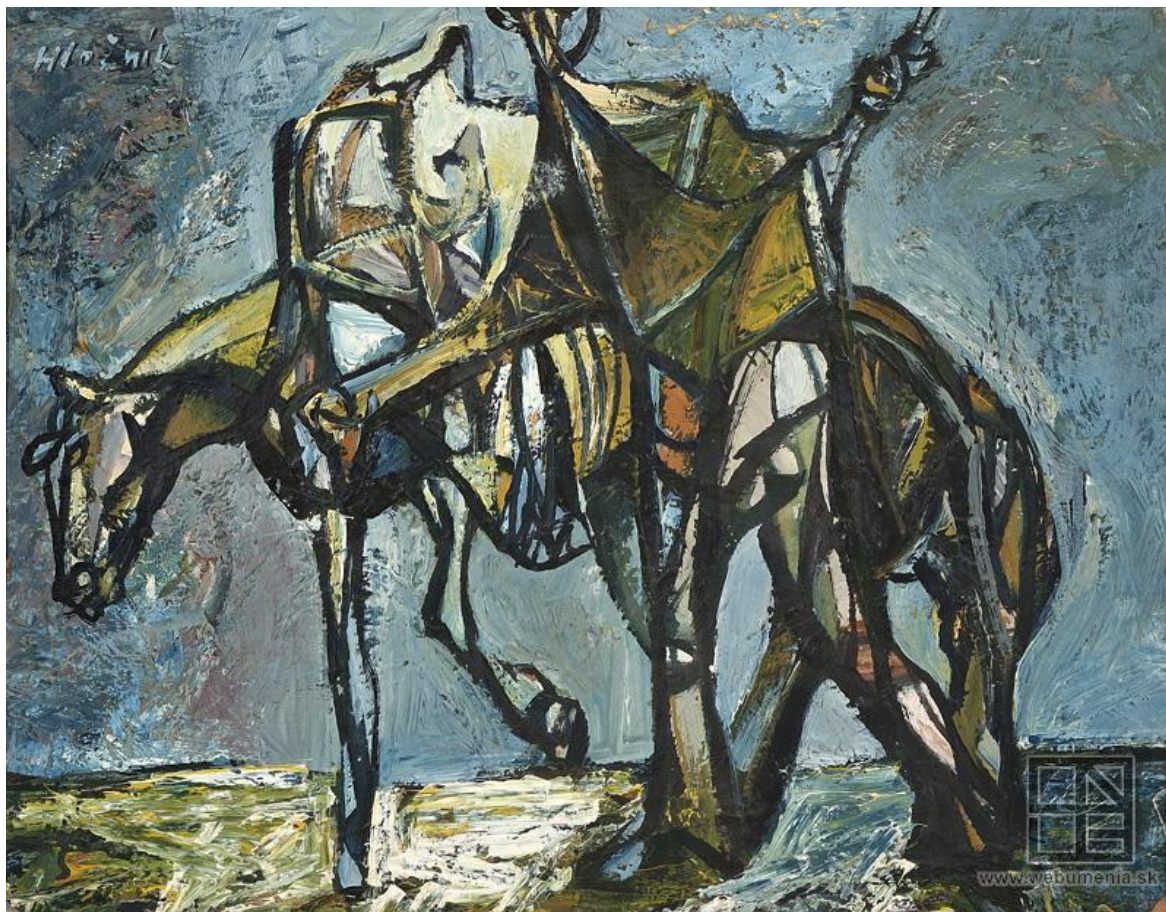

H. O. Tanner: Útek do Egypta (1916-1925)

H. O. Tanner: Útek do Egypta tým (1923)

V. Hložník: Útek do Egypta (1946)

V. Perlrott-Csaba: Anjel sa zdá Jozefovi (1910)

J. Jakoby: Útek do Egypta (1970)

Útek Izraelitov z Egypta - Canduci A. (Najväčšie lži v dejinách) v súvislosti s heslom Ramesse II.: traduje sa, že práve Ramesse II. bol faraónom spomínaným v biblickom príbehu o *úteku Izraelitov z Egypta*; toto tvrdenie sa zakladalo najmä na identifikácii biblického mesta Ra'amses, ktoré bolo v starom Egypte známe pod menom Pi-Ramessde; z toho sa odvodzovalo, že útek Izraelitov treba datovať do čias panovania Ramesseho II. a práve toto mesto boli *Židia* nútení stavať; panovník spomínaný v starozákonnej knihe *Exodus* však nemá žiadne vlastné meno a je nazývaný jednoducho *faraón*; je dosť dôkazov, ktoré tieto biblické udalosti posúvajú do čias pred panovaním Ramesse II.; v 1Kráľov (6,1) sa hovorí, že kráľ *Šalamún* začal stavať „Hospodinov dom“ (pozri *Šalamúnov chrám*) v Jeruzaleme v štvrtom roku svojej vlády, 480 rokov po odchode Izraelitov z Egypta; keďže sa predpokladá, že Šalamún začal panovať 971pr.Kr., čas Exodu by pripadal na rok 1447pr.Kr., teda asi 160 rokov pred nástupom Ramesse II. na trón; podľa inej úvahy je meno *Mojžiš* egyptského pôvodu a pochádza z mena Ahmose, ktoré bolo populárne počas panovania 17.-18.dynastie (chronológia pozri *egyptské umenie*), ale v časoch vlády Ramesseho sa už nepoužívalo; najpravdepodobnejšie tento príbeh hovorí o zásadnej udalosti z egyptskej histórie, keď krajina ku koncu 18.dynastie (okolo 1336pr.Kr.) opustila *monoteizmus*; keď sa židovskí kronikári Judského kráľovstva (pozri *Judsko*) pokúšali postaviť príbeh o zrode svojho národa na nejakom dôverne známom základe, vybrali mu za protivníka najznámejšieho faraóna; pozri *egyptské otroctvo*, *pesah*

-v súvislosti s heslom *Samael*: rabínskej literatúre je Samael niekedy považovaný za anjela, ktorý dal stĺpec dymu medzi Izraelitov a egyptskú armádu (*Exodus 13,21*); v každom prípade s jeho postavou spájala bázeň

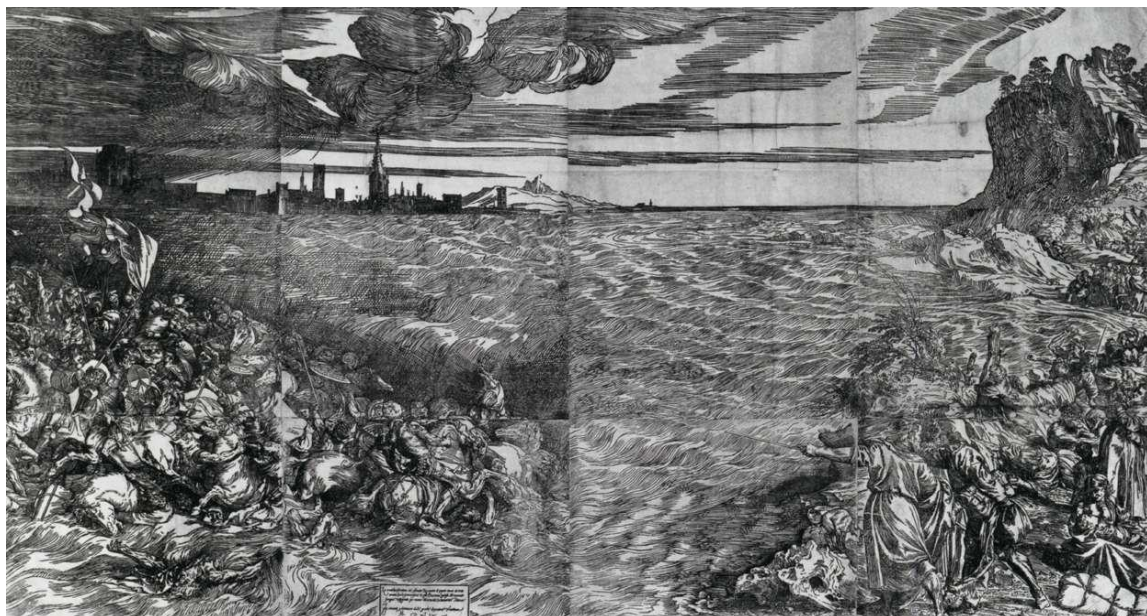

Prechod Židov cez Červené more (pompejská freska, 244-256 pr.Kr.)

P. Perugino: Mojžišova cesta z Egypta (1482)

Tizian: Utopenie faraónovho vojska v Červenom mori (16.st.)

J. Tintoreto: Židia na púšti (16.st.)

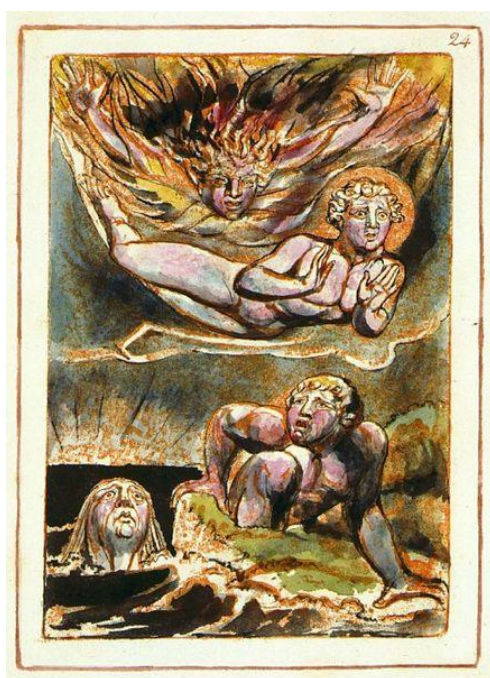
Nasledovník A. Carona: Odchod dvanástich kmeňov Izraela s archou zmluvy (16.st.)

uterák - v symbolike *Navštívenia* náhrada za židovský modlitebný plášť

Utešovanie Jána - Plač Jána

Utha - v osobnej mytológii W. Blakea (pozri *Kniha Urizen*) druhý syn *Urizen*a

<https://en.wikipedia.org/wiki/Utha>

W. Blake: Zrodenie štyroch synov Urizena (ilustrácia ku *Knihe Urizen*)

utiereň - gréc. ὄρθρος/órthros; staroslovan. Оутреһа; oficiálna ranná *modlitba* v *gréckokatolíckej* a *pravoslávnej cirkvi*; je súčasťou denného okruhu bohoslužieb (časoslova); najvýraznejšími súčasťami utierne sú šest'žalmie, čítanie katisiem (žalmov), kánon, stichiry a malé alebo veľké slávoslovie; na sviatočnej a nedeľnej utierni sa číta aj *evanjelium*; pozri *moleben*, *paraklis*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Utiere%C5%88>

utilitárny - v úzkom význame umeleckoremeselných výrobkov: *úžitkový*; napr. v súvislosti s *nábytkom*

Utíšenie búrky na mori - Búrka na mori

útkové doublé - doublé útkové

Uto - egyptské ochranné božstvo *Wadžet*; pozri *kobra*; *egyptskí bohovia*

utopenec, utopiť - pozri *kenotaf*, *Kelpie*, *mŕtvy*, *Rán*, *rusalka*, *sirény*, *vodník*

útok - niť prevlečená okolo *osnovnej* zvislej nite v priečnom smere; pozri *útkové doublé*

Utópia - v doslovnom preklade z gréčtiny – „miesto, ktoré nejestvuje“; vysnená, dokonalá krajina, podoba *raja*, zbavená nespravodlivosti, biedy, spoločenských tried, *zla*; termín prebraný z rovnomenného Morovho spisu (1516); pozri *raj*, *Arkádia*

Lexikón filozofie: vysnená neskutočná krajina, ktorá stelesňuje odvekú túžbu po lepšom svete; pojem je odvodený od názvu hlavného diela anglického humanistického filozofa Thomasa Mora (1516), románu o ideálnom štáte, v ktorom sa ľudia môžu realizovať a viesť „dobrý život“; estetický postup utopický literárnych diel, najmä románov, je založený na protiklade medzi utopickým obrazom a jestvujúcou realitou; utopistické myšlienky považoval Engels za prvú formu sociálno-teoretického myslenia; negatívny význam utópie v zmysle niečoho „nerealistického“ je výsledkom filozofických polemík o *Francúzskej revolúcii*; v dnešnom hodnotení sa utópia chápe ako želanie a zameranie na možný lepší život; je prítomná vo všetkých životných prejavoch človeka: v snení, mladíckych túžbach, v obdobiach spoločenských prevratov, v literatúre, umení a hudbe, v myšlienkových konštrukciách filozofov, učiteľov prirodzeného práva, v obrazoch nádeje, ktoré vytvárajú náboženstvá

Utrecht - pozri *Holandsko*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Utrecht>

J. C. Droochsloot: Panoráma Utrechtu (17.st.)

Utrecht Adriaen van - (†1652); slávny flámsky barokový maliar antverpskej školy; maľoval predovšetkým zátišia, obrazy loveckých scén a bol tiež známy ako skúsený maliar zvierat; jeho zátišia znázorňujú kuchyne, stoly s hrou, domy s dvormi, trhy hydinou; jeho obrazy, najmä lovecké scény, ukazujú vplyv *Fransa Snydersa*; obrazy sa vyznačujú použitím tmavej farby

http://en.wikipedia.org/wiki/Adriaen_van_Utrecht

A. Van Utrecht: Zátišie s trofejami a zeleninou (1648)

utrechtská škola - holandská maliarska škola 17.st.; pozri *holandské maliarstvo*, *caravaggizmus*; škola
utrechtskí členovia cechu sv. Lukáša - pozri *J. C. Droochsloot*, *J. van Haensbergen*, *D. D. de Heem*, *D. D. de Heem*, *A. Mor*, *R. Savery*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Members_of_the_Utrecht_Guild_of_Saint_Luke

A

Balthasar van der Ast

B

Dirck van Baburen

Jan van Bijlert

Abraham Bloemaert

Hendrick Bloemaert

Jacob van Bunnik

D

Joost Cornelisz Droochsloot

H

Johannes van Haensbergen

David Davidsz de Heem

Steven van Herwijck

Gijsbert d'Hondecoeter

Gerard van Honthorst

Charles Cornelisz. de Hooch

K

Nikolaus Knüpfer

M

Paulus Moreelse

Hendrick Munniks

P

Theodor van Pee

S

Herman Saftleven

Roelant Savery

U

Utrecht Guild of Saint Luke

V

Jan Vermeer van Utrecht

W

Jan Weenix

Jan Baptist Weenix

Abraham Willaerts

Adam Willaerts

utrechtskí caravaggisti - pozri *J. Moreelse, H. J. Terbrugghen, M. Stoma; utrechtský caravaggizmus*

http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Caravaggisti_di_Utrecht

http://it.wikipedia.org/wiki/Caravaggisti_di_Utrecht

B

Dirck van Baburen

Jan van Bijlert

Jan Gerritsz van Bronckhorst

Johannes van Bronckhorst

H

Gerard van Honthorst

S

Matthias Stomer

T

Hendrick ter Brugghen

utrechtskí umelci - pozri *J. C. Droochsloot, J. van Haensbergen, J. D. de Heem, D. D. de Heem, A. Mor, J. de Wet Willemszoon*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Artists_from_Utrecht

A

Pieter van Anraedt

Lizzy Ansingh

Jan Apeldoorn

B

Dirck van Baburen

Joos de Beer

Willem van Bommel

Ben van Berkel

Jan van Bijlert

Gerard Bilders

Johannes Warnardus Bilders

Abraham Bloemaert

Adriaan Bloemaert

Cornelis Bloemaert

Frederik Bloemaert
Hendrick Bloemaert
Andries Both
Jan Dirksz Both
Clemens van den Broeck
Jan Gerritsz van Bronckhorst
Hendrick ter Brugghen
Dick Bruna
Jacob van Bunnik
Jan van Bunnik
Dirk van der Burg

C
Gijsbertus Craeyvanger
Reinier Craeyvanger

D
Theo van Doesburg
Cornelis Christiaan Dommersen
Pieter Cornelis Dommersen
Willem van Drielenburg
Cornelis Droochsloot
Joost Cornelisz Droochsloot
Jacob Duck

E
John Philip Elers

F
Willem de Famars Testas

G
Tylman van Gameren
Bastiaan Geleijnse
Jacob Gillig
Diana Glauber
Johannes Glauber
Johannes Gottlieb Glauber
Marijke de Goey
Hendrick Goudt

H
Elisabeth Alida Haanen
George Gillis Haanen
Johannes van Haensbergen
David Davidsz de Heem
Jan Davidsz. de Heem
Steven van Herwijck
Abraham de Heusch
Jacob de Heusch
Willem de Heusch
Cornelis Willem Hoevenaar
Willem Pieter Hoevenaar
Gijsbert d'Hondecoeter
Melchior d'Hondecoeter
Gerard van Honthorst
Willem van Honthorst
Berthe Hoola van Nooten

I

Willem van Ingen

J

Claude de Jongh

K

Leon Keer

Hendrick de Keyser

L

Bart van der Leck

Paulus van Liender

Maria van Lommen

M

Aert Jansz Marienhof

Christien Meindertsma

Antonis Mor

Paulus Moreelse

Johannes Moreelse

Hendrick Munniks

Charlotte Mutsaers

N

Albert Neuhuys

O

Hendrik van Oort

P

Cornelius van Poelenburgh

R

Erhard Reuwich

Gerrit Rietveld

S

Herman Saftleven

Sara Saftleven

Roelant Savery

Hendrik Schoock

Han Schröder

Dirk Stoop

U

Jacob van Utrecht

V

Giovanni Vasanzio

Adam van Vianen

Paulus van Vianen

Willem Vrelant

Bouke de Vries

W

Abraham Willaerts

Adam Willaerts

Pieter Christoffel Wonder

Joachim Wtewael

Peter Wtewael

utrechtský caravaggizmus - skupina maliarov pochádzajúcich z tohto mesta, ktorá navštívila *Rím* na začiatku 17.st. a bola obzvlášť ovplyvňovaná prácou *Caravaggia*; po návrate domov rozpracovali nové myšlienky a vyvinuli štýl známy ako utrechtský caravaggizmus; ten sa vyznačuje pozoruhodnou použitím *chiaroscuro*, kompozičným záberom, pri ktorom vidieť obraz v popredí viac realisticky ako ideálne; hnutie malo významný prínos, ale to trvalo krátke obdobie od 1620 do 1630; umeleckými iniciátormi hnutia boli v prvej generácii Hendrick ter Brugghe, Gerrit van Honthorst a Dirck van Baburen; priniesli tento štýl do Utrechtu okolo 1620 s veľkým úspechom a ovplyvnili aj starších umelcov ako boli Abrahám Bloemaert, Paulus Moreels a dokonca aj manierizmu Joachim Wtewael

http://it.wikipedia.org/wiki/Caravaggisti_di_Utrecht

Utrechtský žaltár -

<http://www.facsimilefinder.com/facsimile/8/utrecht-psalter>

Utrillo Maurice - (†1955); francúzsky maliar, syn *S. Valladonovej*; špecializoval sa na mestské *panorámy*; narodil sa v *Montmartre*, štvrti Paríža; je jedným z mála slávnych maliarov Montmartru, ktorí sa tu narodili; matka podporovala jeho tvorivosť, aby tak čelila synovmu sklonu k alkoholizmu a duševnú poruchu; nedostalo sa mu žiadneho odborného vedenia, maľoval iba to, čo ho matka naučila a čo videl na Montmartre; po r. 1910 jeho práca priťahovala kritickú pozornosť a 1920 to bol medzinárodne uznávaný; v roku 1928, francúzska vláda udelil jemu kríž Čestnej légie; jeho život však bol plný utrpenia a niekoľkokrát bol internovaný v psychiatrickom ústave; je jedným z najľahšovaných autorov; pozri *parížski umelci, francúzski maliari 20.st.*

http://en.wikipedia.org/wiki/Maurice_Utrillo

<https://www.google.sk/search?q=Utrillo+Maurice&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=dpdDVYqWNdDqAL-CgNgH&ved=0CKEBEIk&dpr=1>

<http://www.wikiart.org/en/maurice-utrillo/square-tetre-on-montmartre-2>

M. Utrillo: Ulica na Mont Cenis (1910)

M. Utrillo: Námestie Tertre na Mortmartru (20.st.)

M. Utrillo: Ulica Abbesses (20.st.)

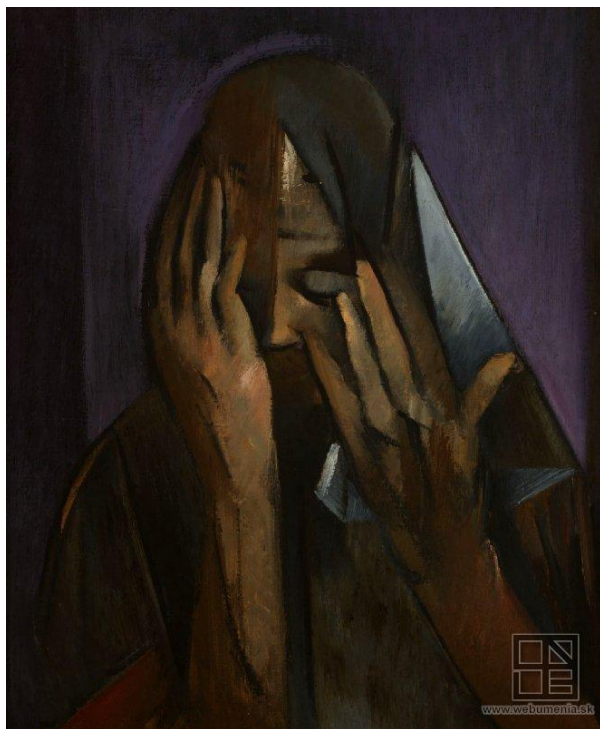
utrpenie - pozri *pašie; očista; aloa; mor; stehlik; symboly číselné: 11*

www v súvislosti s heslom *Avalokitéšvara*: jedna z legiend hovorí, že keď Avalokitéšvara pozeral zhora na zemi a videl všetky bytosti, pukla mu hlava nad všetkým tým ich utrpením

www v súvislosti s heslom *mantra Om mani káme hung*: Čenrézig je zosobnením buddhu *Amitábhu*; Tibeťania ho spájajú s udalosťami vzniku tibetského národa; za zosobnenie Čenréziga je považovaný kráľ Söngcän Gampo, Gesar z Ling, tara, predovšetkým *karmapovia* a *dalajlamovia*; v tibetskom budhizme majú *bódhisattvovia* svoj ženský náprotivok; u Čenréziga je ním *Tara*, ktorá sa podľa legendy zrodila z Avalokitéšvarovy slzy; asi najznámejší budhistická *mantra Óm Mani káme Hung* je venovaná práve Čenrézigovi; mantra je veľmi rozšírená aj medzi laikmi, ktorí veria, že keď je vyslovená v nebezpečenstve alebo nutnej potrebe, Čenrézig môže zakročiť v ich prospech, ale je vyslovovaná aj úplne bežne „pre blaho všetkých trpiacich bytostí“

www v súvislosti s heslom *Valpurga*: Valpurga bola mníška anglického pôvodu; uznávaná abatiša z dvoch kláštorov; zomrela v Heidenheime r. 779; jej telo bolo prenesené do Eichstättu v Bavorsku; pozostatky uctievané a považované za prospešné pre tých, ktorí trpia; jej hrob vyžaroval tajomnú tekutinu, ktorá mala *apotropajnú* povesť

P. Romaňák: Utrpenie (1965)

F. Kudláč: Utrpenie (1943)

uttarabodhi-mudra - pozri *mudra*, *ksepana mudra*

Uttarakuru - Eberhard v súvislosti s heslom *feng-chuang* (čínsky variant mytologického vtáka podobného európskemu *fénixovi*): v jednom popise ríše Uttarakuru, *raja* za svetovou horou *Meru*, obveseľujú „feng“ s biela „luan“ nesmrteľných svojím spevom a tancom; luan má byť ženský fénix, ale jeho popis sa takmer nelíši od mužského náprotivku

http://en.wikipedia.org/wiki/Uttara_Kuru_Kingdom

<http://en.wikipedia.org/wiki/Uttara-kuru>

http://www.palikanon.com/english/pali_names/u/uttarakuru.htm

Útu - *summerský boh osudu; Šamaš; pozri osud*

útulok - *pozri katalyma, chán, karavansetai; tuláci, ľudia bez domova*

ÚUR - *Ústredie umeleckých remesiel*